

Захарчук Альона Степанівна
*студентка 2 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
*д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янука»*

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Для того, щоб опрацювати методику формування дослідницької компетентності, варто визначити *організаційно-педагогічні умови*. Педагогом Г. Падалкою були сформульовані педагогічні умови, сприяючі розвитку творчого мислення у дітей [5, с. 66]. Інтерпретуючи їх зміст, ми окреслили *авторські організаційно-педагогічні умови*, які характеризують інноваційне розвивально-творче середовище закладу загальної середньої освіти.

1. *Освітньо-ергономічні умови* включають матеріальне середовище, створене відповідно до санітарно-гігієнічних норм організації розвивального простору та ергономічні умови - кольоротворче, формоутворювальне, конструктивне, художнє оформлення, включене в єдиний інтер'єр простору класного приміщення, наповнений матеріально-технічними засобами, відповідним умеблюванням, що впливає на активізацію творчих процесів і впливає на естетичне виховання дітей молодшого шкільного віку.

Організація освітньо-ергономічних умов, пов'язана зі створенням особливого предметно-просторового середовища, яке з одного боку було б максимально наближеним до мистецького, а з іншого боку зберігало би освітні елементи, які використовувалися б як наочно-дидактичний матеріал і сприяли розвитку творчого мислення. Надалі самі діти беруть участь у відтворенні естетичних елементів, включених в освітнє середовище: сезонне оформлення, вироби, інструктивні таблиці, репродукції, ілюстрування матеріалу, що вивчається, виготовлення і оформлення інтер'єрних об'єктів.

Творчий осередок (куточок) повинен заповнюватися речами, які сміливо можна взяти, відкріпити, використати для чогось. Так, в окремому кутку повинні бути виставлені конструкційні та природні матеріали, фарби, папір, щоб дитина змогла у вільний час пофантазувати над виробом, проявити інтерес до нових креативних рішень.

2. *Емоційно-естетичні умови* - створення творчої атмосфери в дитячому колективі через низку факторів. Естетичне відношення до діяльності - емоційність, гармонійність дій, активність, свобода. Естетичні міжособистісні

відносини - мажорний тон, демократичний, гуманістичний стиль спілкування вчителя з учнями і створення для них емоційно-психологічного комфорту. Емоційно-естетичні умови полягають у вихованні дружного творчого дитячого колективу, за обов'язковою участю батьків. Дієвість даних умов забезпечується як внаслідок індивідуальної, так і колективної дизайнерської діяльності.

Естетичний зовнішній вигляд, стиль, відповідність мети і ситуації, гармонійність вчителя і учнів. Гармонія естетичних, морально-етичних, культурних, інтелектуальних, професійних якостей педагога (індивідуальний стиль педагога), направлених на виявлення і розвиток творчих здібностей і покликання кожної дитини.

3. *Евристико-дидактичні умови.* Евристичний зміст освітньо-виховного процесу закладу загальної шкільної освіти передбачає широке використання творчих методів і прийомів навчання на заняттях, під час екскурсій, самостійної роботи, ігрової діяльності. Евристичне спрямування результатів конструктивної діяльності має спонукати учнів до подальшої дизайнерської творчості. Творча спрямованість організації евристико-дидактичних умов полягає у використанні інноваційних дидактичних технологій, сучасних форм і методів педагогічної роботи.

4. *Індивідуально-креативні умови.* Середовище може називатися креативним, якщо воно дає дитині можливість вибору, ставить її в ситуації, коли потрібно прийняти самостійне рішення. Щодо дизайнерської діяльності середовище повинно створювати для дитини умови перебування у справжньому світі мистецтва: у картинній галереї, у художньому музеї, у майстерні дизайнера, у художньому відділі магазину.

Створення індивідуально-креативних умов для розвитку проєктної компетентності має свою специфіку. З одного боку - це педагог, що володіє гармонією естетичних, морально-етичних, професійних якостей особистості; з іншого боку - це дитина, у якій дані якості розвиваються в процесі виховання і навчання [5, с. 68]. Таким чином, педагогічний, естетичний, психологічний аспекти включені у всі групи умов, вони тісно взаємопов'язані між собою, охоплюють всі сфери діяльності дитини і сприяють розвитку проєктної компетентності, яка є показником розвитку творчої особистості. З усього вище сказаного виходить, що потрібно враховувати:

- індивідуально-психологічні можливості учнів молодшого шкільного віку,
- забезпечити створення розвивально-творчого середовища, яке спонукало б учнів до творчої проєктної діяльності,
- важливо виявити у дітей молодшого шкільного віку рівень розвитку знань, умінь і навичок в галузі проєктної діяльності для того, щоб надалі будувати педагогічний процес з урахуванням компетенцій та їх подальшими перспективами розвитку.

Основними складовими ланками методики формування дослідницько-творчої компетентності учнів на уроках «Мистецтва» ми визначили такі напрямки освітньо-виховної діяльності:

- формування програмових знань, умінь та уявлень учнів молодшого шкільного віку з різновидів «Мистецтва» : музикування, імпровізування, театралізації, конструювання, моделювання, архітектурної діяльності, аплікації, декоративно-прикладної, дизайн-діяльності;
- впровадження діяльнісного підходу до організації освітньо-виховного процесу у структурі уроків «Мистецтва» : імпровізаційних, дослідних, евристичних, проектних, ТРВЗ, ЛЕГО-технології, ігрового моделювання;
- формування практичних навичок роботи з дитячої творчості: музикування, імпровізування, театралізації, малювання, конструювання, моделювання, дизайну, архітектурної діяльності, аплікації, презентації і обґрунтування проекту, виробу;
- використання сучасних ігрових, дослідницьких методів, імпровізування, нестандартних технік образотворчої діяльності, наслідування технік народних майстрів та відомих художників.

Побудова нової системи освітніх завдань на основі діяльнісного підходу розглядаємо як побудову частини ладу початкової шкільної системи уроків «Мистецтва». Систему вивчення «Мистецтва», як і всяку методичну систему, характеризують провідна ідея (мета) та *дидактичні принципи та підходи*, які визначають відбір змісту програми, своєрідність методів і технологій навчання.

Методологічною основою вивчення проблеми формування дослідницько-творчої компетентності дітей молодшого шкільного віку на уроках «Мистецтва» визначено положення таких підходів: *гуманістичного; аксіологічного; системного; інтегрованого; особистісно орієнтованого; технологічного* (передбачає реалізацію організаційно-педагогічних умов як сукупності мети, змісту, методів, технологій, гарантованого досягнення результатів); *діяльнісного; компетентнісного*.

Принцип гуманізації (повага до художніх інтересів і потреб особистості дитини молодшого шкільного віку) полягає в тому, щоб віднайти, розвинути особистісне в дитині та закласти в ній механізми творчого саморозвитку, самовиховання, самореалізації в художньо-конструктивній діяльності, що є необхідним для становлення особистісної креативності, конструктивної діяльності, технічної творчості, гармонійної творчої взаємодії з іншими, з природою, з культурою, з мистецтвом.

Принцип природовідповідності (врахування вікових особливостей, природи дитини). Вікові психічні особливості дітей молодшого шкільного віку, їхнє мислення, увага, зорова пам'ять сприяють становленню проектної креативності. Вплив мистецтва викликає позитивні реакції, полегшує засвоєння операцій творення художніх проєктів через творчу діяльність. Проєктна діяльність спонукає розвиток емоційної, вольової, діяльнісної, творчої сфер дитини молодшого шкільного віку.

Принцип культуровідповідності (ідентичність змісту мистецької освіти культурному простору) спрямований на врахування художніх інтересів та запитів сучасних учнів початкових класів. Він передбачає розуміння вчителем того, що спираючись на наявні у дітей естетичні запити та інтереси, необхідно знайти такі форми та засоби їх задоволення, які породжували б нові творчі

потреби. Організовуючи процес творчого розвитку, педагог повинен при виборі творів мистецтва враховувати надбання вітчизняного мистецтва і використовувати можливості для зв'язку змісту твору мистецтва з оточуючою дійсністю.

Принцип інноваційності спонукає вчителя до забезпечення основ мистецької освіти на засадах оновлення, інтенсивної модернізації. Інноваційність зорієнтована на динамічні зміни в художньо-педагогічній діяльності вчителя, ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, відображає результат проектного пошуку оригінальних, нестандартних рішень художньо-творчих проблем.

Принцип креативності відображає необхідність виявлення можливостей змісту проектної діяльності для посилення його спрямованості на формування творчої особистості дитини молодшого шкільного віку. Реалізація означеного принципу в практичній творчій діяльності сприяє аналізу змісту мистецької діяльності з метою його креативного посилення, застосування навчально-творчих завдань, методів і прийомів стимулювання творчої активності дітей молодшого шкільного віку, використання психологічної діагностики для розвитку творчої креативності учнів.

Принцип діалогічної взаємодії педагога та учнів у процесі художньо-педагогічного спілкування (на основі діалогічних обертонів мистецтва) передбачає активну позицію учасників освітнього процесу, свідоме опанування мистецьких цінностей, акумульованих в художніх творах, активне опанування методів проектування.

Принцип варіабельності змісту мистецької освіти і проектних технологій спонукає педагога до пошуку активних форм і методів пізнання мистецтва, стимулювання дитячої креативності та її заохочення, спонукання до мистецького саморозвитку і самовдосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав. 2004. 218 с.
2. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків, 2009. 176 с.
3. Методика формування умінь з медіаграмотності на заняттях з інтегрованого курсу «Мистецтво» в НУШ. Навчально-методичний посібник. / О. В. Волощенко, О.В. Чорний Київ: Академія української преси, Центр Вільної Преси, 2020. 54. с. URL: file:///C:/Users/user/Downloads/94.pdf
4. Освітні технології. Навчально-методичний посібник. [за заг. ред. О. М. Пехоти]. К. : А.С.К., 2002. 255 с.
5. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва. Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. Київ. Освіта України, 2008. 274 с.